

ՀՀ ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶ

ՀՀ ԱՐԱԳ-ԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶ

Մարզկենտրոնը՝ ք. Աշտարակ
Տարածաշրջանները՝ Աշտարակ, Ապարան,
 Արագած, Թալին
Քաղաքները՝ Աշտարակ, Ապարան, Թալին

ՀՀ Արագածոտնի մարզը գտնվում է մայրաքաղաք Երևանի և ՀՀ ամենաբարձր լեռնագագաթի՝ Արագածի միջև ընկած տարածքում:

Մարզն արևմուտքից **պետական սահմանով** սահմանակից է Թուրքիային, հյուսիսում սահմանակից է ՀՀ Շիրակի և Լոռու մարզերին, արևելքից՝ ՀՀ Կոտայքի մարզին, հարավ-արևելքից՝ մայրաքաղաքին և հարավից՝ ՀՀ Արմավիրի մարզին:

Տարածքը	2753 քառ. կմ
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը	9.3 %
Քաղաքային համայնքներ	3
Գյուղական համայնքներ	111
Քաղաքներ	3
Գյուղեր	117
Բնակչության թվաքանակը 2007թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	140.0հազ. մարդ
<i>այդ թվում՝</i>	
քաղաքային	33.0 հազ. մարդ
գյուղական	107.0 հազ. մարդ
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը	23.6%
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը, 2006թ.	4.3%
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր (2006թ. հուլիսի 1-ի դրությամբ)	218200 հա
այդ թվում՝ վարելահողեր	54600 հա

ՀՀ Արագածոտնի մարզի տարածքով են անցնում հանրապետական նշանակություն ունեցող 3 ավտոխճուղիները՝ Երևան–Աշտարակ–Թալին–Գյումրի, Երևան–Աշտարակ–Սպիտակ և Երևան–Արմավիր–Քարակերտ–Գյումրի:

Մարզի տարածքը հատում է նաև ՀՀ գլխավոր երկաթուղին (միայն ծայր արևմտյան հատվածով և մարզի տնտեսական զարգացման վրա էական ազդեցություն չի թողնում):

Մարզում են գտնվում Բյուրականի նշանավոր աստղադիտարանը, ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի ռադիոֆիզիկայի և էլեկտրոնիկայի, ֆիզիկական հետազոտությունների ինստիտուտները:

2006թ.-ին *մարզի տնտեսության* հիմնական ճյուղերի տեսակարար կշիռները հանրապետության համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն՝ 1.1%,
- գյուղատնտեսություն՝ 7.4%,
- շինարարություն՝ 1.8%,
- առևտուր և ծառայություններ՝ 1.3%:

Մարզի տնտեսության հիմքը *արդյունաբերությունը և գյուղատնտեսությունն* են: *Արդյունաբերությունը* մասնագիտացած է սննդամթերքի և ըմպելիքի, թանկարժեք իրերի արտադրության ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են ինչպես բուսաբուծության (հացահատիկ, կարտոֆիլ, բազմամյա տնկարկներ, կերային մշակաբույսեր), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար:

Գյուղատնտեսությունը հիմնականում մասնագիտացած է բուսաբուծության (մասնավորապես հացահատիկային մշակաբույսերի արտադրություն) և անասնաբուծության մեջ:

Բեռնատրանսպորտայինը մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

ՄԱՆՐԱԾԱՆ ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐ

	Քանակը		
	2004	2005	2006
Մանրածախ առևտրի օբյեկտներ, ընդամենը	222	255	232
<i>այդ թվում՝</i>			
խանութներ	82	87	90
կրպակներ	101	101	101
գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաներ	4	4	4
սպառողական ապրանքների շուկաներ	3	3	3
առևտրի այլ օբյեկտներ	32	60	34

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

	Քանակը		
	2004	2005	2006
Հաստատություններ, ընդամենը	164	164	160
<i>որոնցից՝</i>			
մախադարոցական	32	25	23
հանրակրթական պետական դպրոցներ	122	127	127
երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	9	11	9
ոչ պետական և պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	1	1	1

Մարզկենտրոն Աշտարակ քաղաքը (2006թ. տարեվերջին՝ 20.8 հազ. բնակիչ) գտնվում է Քասախ գետի ափին, Երևանից 20 կմ հյուսիս-արևմուտք: Քաղաքը հանդիսանում է Երևան-Գյումրի, Երևան–Սպիտակ ճանապարհների հանգույցը:

Քաղաքը զարգացել է որպես Երևան քաղաքի **արբանյակ քաղաք**: Այն մարզի **վարչաքաղաքական, տնտեսական, գիտական ու կրթամշակութային կենտրոնն** է:

Աշտարակ քաղաքի տնտեսության առաջատար ճյուղը սննդամթերքի և ըմպելիքի արտադրությունն է:

Ապարան քաղաքը (2006թ. տարեվերջին՝ 6.6 հազ. բնակիչ) մարզում մեծությամբ և նշանակությամբ երկրորդ քաղաքն է: Գտնվում է Քասախ գետի ափին (Երևանից 59 կմ հեռավորությամբ): Ապարան քաղաքի **տնտեսության** առաջատար ճյուղը **սննդամթերքի արտադրությունն** է:

Թալին քաղաքը (2006թ. տարեվերջին՝ 5.6 հազ. բնակիչ) գտնվում է Արագած լեռան հարավ-արևմտյան լանջին: Քաղաքի **տնտեսության** հիմքը **թանկարժեք իրերի արտադրությունն** է:

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ

Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը
Աշտարակ	ք. Աշտարակ
	գ. Մոլմի
Ապարան	ք. Ապարան
Թալին	ք. Թալին

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ

	Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը
1	Ագարակ (Աշտարակի տարածաշրջան)	
2	Ագարակավան (նախկինում՝ Ագարակ Թալինի տարածաշրջան)	
3	Այազյազ	
4.	Ակունք	
5	Աղձք	
6	Անտառուտ	
7	Աշնակ	
8	Ավան	
		<ul style="list-style-type: none"> • Ավան • Խնուսիկ
9	Ավշեն	
10	Արագած (Ապարանի տարածաշրջան)	
11	Արագածավան (նախկինում՝ Արագած Թալինի տարածաշրջան)	
12	Արագածոտն	
13	Արա	
14	Արտաշավան	
		<ul style="list-style-type: none"> • Արտաշավան • Լուսաղբյուր • Նիգատուն
15	Արտենի	
16	Արուն	
17	Արևուտ (նախկինում՝ Բառոժ)	
18	Ափնագյուղ	
19	Բազմաղբյուր	
20	Բերքառատ	
21	Բյուրական	
22	Գառնահովիտ	
23	Գեղաղիլ	
24	Գեղաձոր	
25	Գեղարոտ	
26	Գետափ	
27	Դաշտաղեն	
28	Դավթաշեն	
29	Դրմասար (նախկինում՝ Ղաբաղթաբա)	
30	Դիան	

	Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը
31	Դպրևանք	
32	Եղիպատրուշ	
33	Եղնիկ	
34	Երնջատափ	
35	Չարինջա	
36	Չովասար	
37	Թաթուլ (նախկինում՝ Արեգ)	
38	Թթուջուր	
39	Թշիկ	
40	Իրինդ	
41	Լեռնապար	
42	Լեռնադոտ	
43	Լուսագյուղ	
44	Լուսակն	
45	Ծաղկահովիտ	
46	Ծաղկաշեն	
47	Ծաղկասար	
48	Ծիլքար	
49	Կաթնադրյուր	
50	Կայք (նախկինում՝ Մուլքի)	
51	Կանչ (նախկինում՝ Գյալթո)	
52	Կանիաշիր (նախկինում՝ Սանգյառ)	
53	Կարբի	
54	Կարմրաշեն	
55	Կաքավաձոր	
56	Կոշ	
57	Հակո (նախկինում՝ Հակկո)	
58	Հարթավան	
59	Հացաշեն	
60	Հնաբերդ	
61	Ձորագյուխ	
62	Ղազարավան	
63	Ճարճակիս (նախկինում՝ Դերեկ)	
64	Մաստարա	
		• Մաստարա
		• Ձորագյուղ
65	Մելիքգյուղ	
66	Մեծաձոր (նախկինում՝ Ալթոնա)	
67	Միջնատուն (նախկինում՝ Օրթաճյա)	
68	Միրաք	
69	Ներքին Բազմաբերդ	
70	Ներքին Մասունաշեն	
71	Նիզավան	
72	Նոր Ամանոս	
73	Նորաշեն (Արագածի տարածաշրջան)	
74	Նոր Արթիկ	
75	Նոր Եղեսիա	
76	Շամիրամ	
77	Շենավան	
78	Շենկանի	
79	Շղարշիկ	
80	Շողակն (նախկինում՝ Նորաշեն Ապարանի տարածաշրջան)	
81	Ոսկեթաս	
82	Ոսկեհատ	
83	Ոսկեվազ	

	Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը
84	Չքնաղ	
85	Պարտիզակ	
86	Ջամշու	
87	Ջրամբար	
88	Ռյա թագա	
89	Սաղմոսավան	
90	Սաղունց (մախկինում՝ Ամրե թագա)	
91	Սասունիկ	
		• Սասունիկ
		• Կարին
92	Սարայանջ	
93	Միփան	
94	Մորիկ	
95	Մուսեր	
96	Վարդաբլուր	
97	Վարդենիս	
98	Վարդենուտ	
99	Վերին Բազմաբերդ	
100	Վերին Սասնաշեն (մախկինում՝ Վերին Սասունաշեն)	
101	Վերին Սասունիկ	
102	Տեղեր	
103	Յամաքասար	
104	Ուշի	
105	Ուջան	
106	Փարայի	
107	Քուչակ	
108	Օթևան (մախկինում՝ Բալսո)	
109	Օհանավան	
110	Օշական	
111	Օրգով	

